

5 februari 2019

Geachte mevrouw I.K. van Engelshoven en meneer A. Slob,

We danken u voor de uitnodiging voor een vervolg op onze gesprekken over het kleuteronderwijs met uw ministerie van 21 februari, 6 juli en 27 november 2017 met enkele van uw medewerkers.

In het Regeerakkoord staan drie punten waar de WSK volledig mee instemt:

- 'De afspraken uit de sectorakkoorden worden gehandhaafd, met uitzondering van de landelijke norm om zittenblijven bij kleuters terug te dringen';
- 'Binnen het leerlingvolgsysteem zullen er gedurende de kleuterperiode geen toetsen worden afgenomen';
- 'We differentiëren in de lerarenopleidingen. Er komen specialisaties die zich richten op jongere en oudere [...] kinderen.'

Eerste punt: verwerkelijk en functionerend

Het eerste punt is op 18 juni 2018 verwerkelijk. Ons hebben geen signalen bereikt dat enige organisatie hier onderuit probeert te komen. Dit punt lijkt te functioneren.

Tweede punt: verwerkelijk maar toch zorgwekkend

Het tweede punt is op 6 juli 2018 verwerkelijk. Toch maken we ons hierover veel zorgen omdat ons het bericht heeft bereikt dat het Cito een nieuw normeringsonderzoek voor 'Kleuter in beeld – Taal' aan het doen is.¹

We verzoeken u te bevorderen dat het verbod op genormeerde kleutertoetsen over de hele linie een verbod op genormeerde kleutertoetsen, zoals opgenomen in het Regeerakkoord, zal gelden voor alle kleutertoetsen. Het volgen van de ontwikkeling van jonge kinderen, (kleuters) kan slechts betrouwbaar worden gedaan door middel van rijpheids-, kleuter-, andere proeven, leerlingvolgsystemen en gerichte observaties. We verzoeken u de criteria van de Expertgroep Toetsen PO² op genormeerde kleutertoetsen niet geldig te verklaren en/of de WSK in het beoordelen van kleutertoetsen te betrekken.

Ziet u verder bijlage I.

Op 29 januari 2019 heeft u, meneer A. Slob, voldaan aan verzoeken van de Tweede Kamer om te reageren op de correspondentie tussen het Cito en de WSK over normeringsonderzoek 'Kleuter in beeld – Taal' van het Cito. Wij zijn een uitvoerige reactie aan het voorbereiden, maar geven een eerste reactie in bijlage II.

Derde punt: niet verwerkelijk en ronduit zorgwekkend

Het derde punt is op dit ogenblik nog niet verwerkelijk. Bovendien begrijpen we uit de paragrafen 'Differentiatie in de lerarenopleidingen' en 'Samen opleiden en professionaliseren als norm' in uw brief van 16 januari 2019 aan de Tweede Kamer dat het derde punt wat u betreft niet uitgevoerd zal worden. Daarom zijn we zeer ongerust over deze ontwikkeling.

Omdat de brief en de onderzoeksverslagen waarop u uw besluit om niet te differentiëren baseert, ons pas op 23 januari 2019 hebben bereikt, zijn we nog niet in de gelegenheid geweest een uitvoerige reactie hierop te maken, deze is in ontwikkeling en zal u later worden toegezonden. Nu kunnen we u reeds laten weten dat de WSK van mening is, dat de twee onderzoeken onjuist dan wel onvolledig zijn. In onze reactie zullen we duidelijk maken, waarom we uw conclusie en de uitwerking van de differentiatie op de pabo niet delen. Ziet u de bijlagen III en IV.

Met vriendelijke groeten, namens de kerngroep van de WSK,

Lianne Morssink

Bianca Romberg

Ewald Vervaet

Gerda Witte

Aanhechting

De brief van de WSK van 27 november 2017 aan een viertal van uw medewerkers.

cc: leden van de Commissie OCW van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Bijlage I

Uiteraard mag het Cito vóór 1 januari 2021 normeringsonderzoek houden, maar we kunnen ons moeilijk voorstellen dat het Cito dat zou doen voor een genormeerde kleutertoets die op 31 december 2020 voorgeod uit de markt zal zijn.

Daarnaast is er ook nog de Expertgroep Toetsen PO, in deze bijlage Expertgroep. Volgens het schrijven van de regering over het verbod op genormeerde kleutertoetsen van 6 juli³ gaat die groep criteria opstellen waaraan kleutertoetsen wel zouden moeten voldoen. Het Cito schreef hierover in zijn brief van 14 november 2018 dat die criteria toen nog opgesteld dienden te worden.⁴

De WSK had alle reden om niet uit te sluiten dat de Expertgroep dusdanige criteria zou gaan opstellen dat het Cito met zijn voorgenomen genormeerde kleutertoets (ziet u ook noot 1 van onze brief) binnen die criteria zal vallen en dat wellicht andere niet-genormeerde, theoriegebonden toetsen ('proeven')⁵ daarbuiten gaan vallen:

- de Expertgroep is namelijk verbonden aan het NIP (zie hun e-adres expertgroeppe@psynip.nl) terwijl het NIP vooral op de lijn van de testpsychologie zit en
- deze groep is geheel of gedeeltelijk psychometrisch ('testpsychologisch') van aard (zie de informatie op www.expertgroepoetsenpo.nl van 28 november 2018).

Onze vrees is helaas uitgekomen want inmiddels heeft de Expertgroep criteria opgesteld die overduidelijk psychometrisch van aard zijn.²

Met deze criteria en met inachtneming van wat we erover in onze noot 1 schrijven, kunnen we niet bij voorbaat uitsluiten dat het Cito door kan gaan met het ontwikkelen van genormeerde kleutertoetsen. Daarmee wordt het verbod op genormeerde kleutertoetsen van 6 juli 2018 in feite ontkracht: want wat de regering aan de voordeur heeft verboden laat ze via de achterdeur toch binnen.

We sluiten daarom ook niet uit dat theoriegebonden toetsen ('proeven') die per definitie niet-psychometrisch van aard zijn, middels de criteria van de Expertgroep verboden kunnen worden. Daarmee zou het verbod van 6 juli 2018 feitelijk op zijn kop worden gezet: wat verboden diende te worden, wordt immers opnieuw toegelaten, terwijl datgene waarvoor het verbod nooit bedoeld was, zou worden verboden.

Bijlage II

Eerste reactie van de WSK op de brief van minister Slob van 16 januari 2019.

A. De brief: '[Naar verwachting vanaf 2021] zullen scholen geen schoolse LVS-toetsen voor kleuters meer kunnen gebruiken' en 'Uit de genoemde brieven van de WSK spreekt zorg over het feit dat Cito hiermee toch een schoolse kleutertoets aan het ontwikkelen is.'

Als geschreven in diverse brieven van onze kant, gezien de voorgeschiedenis gaat de zin van het regeerakkoord niet over 'schoolse toetsen' maar over 'genormeerde toetsen'. Dat zijn toetsen waarin een resultaat louter getalsmatig aangeeft hoeveel procent een kind van een populatiegemiddelde afwijkt. Deze zijn per definitie niet objectief omdat niemand – ook een kind in groep 1/2 – geen afwijking van een gemiddelde is. Wij hebben altijd bepleit en geschreven dat in de kleutergroepen vrije waarnemingen en rijpheids- en andere proeven gebruikt dienen te worden.

Voorbeeld 1. 'Ook neemt de Werkgroep afstand van het presenteren van een reactie van een kind als een afwijking van een gemiddelde' (www.wsk-kleuteronderwijs.nl/doelstelling/).

Voorbeeld 2. '[Er] wordt in toenemende mate op een oneigenlijke manier getoetst, namelijk met tests' en 'We vinden dat een kleuter in zijn ontwikkeling moet worden gevolgd door middel van observaties en proeven' (onze brief van 27 november 2017 aan meneer Slob).

Voorbeeld 3. 'De WSK [pleit] voor een duidelijk onderscheid tussen enerzijds toetsen en testen en anderzijds proeven. Het resultaat van een proef is altijd te duiden in een psychologisch kader en zegt daadwerkelijk iets over de ontwikkeling van het betreffende kind. Het resultaat van een toets of test daarentegen geeft slechts een afwijking van een gemiddelde, en zegt verder niets over de individuele ontwikkeling van dat kind. Ons streven is dat er in elk geval in de groepen 1 en 2 geen tests, maar alleen proeven mogen worden afgenomen, sterker nog, dat toetsen en tests verboden worden!'.⁵

B. De brief: 'Om de voortgang van kinderen toch te volgen kunnen scholen - wanneer zij dat willen - voor kleuters gebruik maken van observatie-instrumenten, onder andere aangeboden door CITO.' Volgens de WSK mag het Cito uiteraard basisscholen instrumenten voor het observeren van kleuters blijven aanbieden, vooropgesteld dat er slechts vrije observaties en proeven en geen direct of indirect genormeerde vragen in staan.

C. De brief: 'Vanaf groep 3 zijn scholen verplicht om in ieder geval de vorderingen voor taal en rekenen te volgen met landelijk genormeerde toetsen.' Dat basisscholen vorderingen vanaf groep 3 met genormeerde toetsen moeten volgen, is nieuw voor ons. We verzoeken de regering ons te laten weten op basis van welk wetsartikel u tot deze cesuur komt.

Bijlage III

Omdat we rond de jaarwisseling 2017/2018 onze gedachten hebben laten gaan over wat de kern van onderzoek naar de differentiatie 'Jong Kind' – 'Ouder Kind' zou dienen te zijn, doen we u onze onderzoeksopzet bij dezen toekomen:

- aan de pabo's dienen andere vragen gesteld te worden dan in het onderzoek van ResearchNed is gebeurd, wij doen daarvoor een aantal suggesties; zie bijlage IV.1
 - aan kleuterleerkrachten dient een aantal specifieke vragen gesteld te worden; zie bijlage IV.2
- De noodzaak van onderzoek in de geest van onze suggesties is volgens ons de enige betrouwbare manier om de voors en tegens van de differentiatie 'Jong Kind' – 'Ouder Kind' goed in kaart te brengen.

We hechten eraan u er nogmaals aan te herinneren hoe de zin 'We differentiëren in de lerarenopleidingen. Er komen specialisaties die zich richten op jongere en oudere [...] kinderen.' in het Regeerakkoord terecht is gekomen. Daar is namelijk een lange en treurige geschiedenis aan voorafgegaan.⁶

1. Op 9 april 2013 hebben we de Tweede Kamer het zwartboek *Kleuters in de knel!* aangeboden.⁷
2. Op 21 februari 2016 schetste De Monitor de dramatische situatie in de groepen 1 en 2.⁸
3. Op 15 maart 2016 heeft de Tweede Kamer uitgesproken dat het curriculum voor de groepen 1 en 2 niet op het niveau van het schoolkind zou dienen te staan maar op het niveau van de kleuter.⁹
4. Op 7 september 2016 heeft de Tweede Kamer een Rondetafelgesprek over het kleuteronderwijs gehouden.¹⁰
5. Op 14 december 2016 liet een peiling op het Ministerie van OCW overduidelijk zien dat alle aanwezige kleuterleerkrachten van mening waren dat de pabo's geen startbekwame docenten afleveren. Bijna alle aanwezige pabodocenten deelden die mening, zij het in iets minder mate.¹¹

Na de publicatie van het regeerakkoord op 10 oktober 2017, is daar nog een reden bijgekomen:

6. Op 18 februari 2018 deed Radio 1 in het programma 'Opgejaagd' verslag van het werken in en met een kleutergroep; daaruit bleek dat er door de kleuters nauwelijks meer gespeeld werd maar dat er op niet kleutergerichte wijzen vruchteloze pogingen werden gedaan om kleuters versneld klaar te stomen voor groep 3.¹²

Bijlage IV

IV.1 Vragen die volgens de WSK aan pabo's gesteld dienen te worden over een ongedeelde versus gedifferentieerde pabo

De regering heeft het voornemen om binnen de pabo's te differentiëren naar Jong Kind en Ouder Kind:

'We differentiëren in de lerarenopleidingen. Er komen specialisaties die zich richten op jongere en oudere (tot en met de onderbouw in het vmbo) kinderen [...]' (Regerakkoord *Vertrouwen in de toekomst*, p.11)

Met het oog op die differentiatie verzoeken we u de volgende vragen te beantwoorden:

1. Op veel pabo's is op dit ogenblik al sprake van een differentiatie tussen jong kind en ouder kind.

1a. Indien er aan uw pabo op dit ogenblik al sprake van zo'n differentiatie is:

- 1a.1. Onder welke noemer biedt u deze differentiaties aan en bij welke kalenderleeftijd of bij welk ontwikkelingsniveau van het kind legt u de grens?
- 1a.2. Hoeveel les- en studie-uren omvat elk van de differentiaties?
- 1a.3. Hoe karakteriseert u de kern van elke differentiatie (indien mogelijk, graag in maximaal 100 woorden)?
- 1a.4. Wat heeft in ontwikkelingspsychologisch opzicht gepleit vóór en tegen de bij u geldende differentiatie? Wilt u er een of twee publicaties bij noemen?
- 1a.5. Wat heeft in didactisch en/of organisatorisch opzicht gepleit vóór en tegen de bij u geldende differentiatie?
- 1a.6. Indien bij de keuze voor differentiatie nog andere overwegingen een rol hebben gespeeld, wilt u ons die dan laten weten?

1b. Indien er op uw pabo op dit ogenblik nog geen sprake is van differentiatie tussen jong kind en ouder kind:

- 1b.1. Zijn er ontwikkelingspsychologische en/of didactische argumenten tegen bedoelde differentiatie? Zo ja, kunt/wilt u in uw antwoord gegevens van een of twee publicaties opnemen die hebben meegespeeld bij deze keuze?
- 1b.2. Zijn er organisatorische of andere argumenten tegen bedoelde differentiatie?
- 1b.3. Indien u hier nog andere overwegingen bij heeft, wilt u ons die dan laten weten?
- 1b.4. Hoe is op uw pabo gewaarborgd dat iemand die na zijn afstuderen in een groep 1 en/of 2 les gaat geven, het kind tussen 4 en 6,5 jaar in theoretisch opzicht goed genoeg kent en voldoende vaardigheden heeft om het in praktisch opzicht optimaal te kunnen begeleiden?

2. De wens tot differentiëren is opgenomen in het regeerakkoord. We streven naar een spoedige verwezenlijking.

2a. U staat positief tegenover die differentiatie.

- 2a.1. Welke kalenderleeftijd of welk ontwikkelingsniveau van de leerling bepaalt voor u de grens tussen de specialisatie 'Jong kind' en 'Ouder kind'?
- 2a.2. Welke ontwikkelings- en onderwijskundige theorieën komen beslist in de opleiding aan bod? Kunt u motiveren waarom u deze keuze heeft gemaakt? Wilt u hier een of twee publicaties bij noemen?
- 2a.3. Te overwegen is dat de twee specialisaties een algemene eerste fase hebben, waarin alle studenten grondig theoretisch en praktisch kennismaken met de psychologische ontwikkeling van 0 tot en met 12 jaar. Hoe heeft u dat geregeld? Wat zijn uw argumenten en overwegingen daarbij? Indien u heeft gekozen vóór zo'n algemene fase, hoe lang duurt die fase: een half studiejaar, één studiejaar, anderhalf studiejaar, twee studie jaren of anders, en wat zijn uw argumenten en overwegingen daarbij?
- 2a.4. Zijn bij de keuze voor het jonge kind meer stage-uren noodzakelijk?

- 2a.5. Zijn de docenten op uw pabo voldoende toegerust om de specialisatie 'Jong Kind' te begeleiden?

2b. U wilt ons die differentiatie alsnog afraden.

- 2b.1. Welke argumenten en overwegingen heeft u daarvoor? Kunt u motiveren waarom? Wilt/kunt u hier een of twee publicaties bij noemen?
- 2b.2. Welke ontwikkelings- en onderwijskundige theorieën en welke kennis en vaardigheden dienen volgens u beslist in de niet gedifferentieerde opleiding aan bod te komen om toekomstige leerkrachten voldoende toe te rusten voor werken met zowel het jonge als het oudere kind?

3. Er is een tendens om instellingen op te richten waarin kinderen tussen 0 en 12 jaar worden begeleid.

Vaak heet zo'n instelling een integraal kindcentrum.

- 3.1. Vindt u het wenselijk dat er één opleidingsinstituut komt waarin men wordt opgeleid tot het begeleiden van kinderen tussen 0 en 12 jaar en wat zijn daarbij uw argumenten en overwegingen?
- 3.2. Vindt u het niet wenselijk dat er één opleidingsinstituut komt waarin men wordt opgeleid tot het begeleiden van kinderen tussen 0 en 12 jaar en wat zijn daarbij uw argumenten en overwegingen?
- 3.3. Indien u zo'n instelling wenselijk vindt:
 - 3.3a. Er zijn verschillende specialisaties in de opleiding denkbaar, zoals een vijfdeling met een specialisatie voor zuigelingen (globaal 0-1 jaar), een specialisatie voor dreumesen (globaal 1-3 jaar), een specialisatie voor peuters (globaal 3-4,5 jaar), een specialisatie voor kleuters (globaal 4,5-6,5 jaar) en een specialisatie voor het schoolkind (globaal 6,5-12 jaar). Wat pleit volgens u vóór en tegen deze vijfdeling?
 - 3.3b. Een andere indeling is een driedeling met een specialisatie voor zuigelingen, dreumesen en peuters 0-4 jaar, een specialisatie voor kleuters 4-6,5 jaar en een specialisatie voor het jonge schoolkind 6,5 tot 12 jaar. Wat pleit volgens u voor of tegen deze driedeling?
 - 3.3c. Heeft u een ander voorstel? Wat zijn hierbij uw argumenten en overwegingen?

4. Een mogelijk bezwaar tegen differentiëren is dat daardoor het lerarentekort niet zou worden opgelost.

- 4.1. U bent het met dit bezwaar eens. Kunt u aangeven waarom u het ermee eens bent?
- 4.2.a. U bent het met dit bezwaar niet eens. Kunt u aangeven waarom u het er niet mee eens bent?
- 4.2.b. Vermoedt u dat differentiatie ertoe zou kunnen leiden, dat meer mannen voor het onderwijs kiezen?

5. Een ander mogelijk bezwaar tegen differentiëren is dat dat leerkrachten minder breed inzetbaar maakt en dat smallere inzetbaarheid een slechte zaak is.

- 5.1. U bent het niet eens met dit bezwaar. Bent u het niet eens omdat u vindt dat differentiatie niet een smallere inzetbaarheid oplevert, of vindt u smallere inzetbaarheid geen probleem? Misschien heeft u andere redenen. Wilt u uw motivatie toelichten?
- 5.2. U bent het eens met dit bezwaar? Vindt u inderdaad dat leerkrachten minder breed inzetbaar zijn als de opleiding wordt gedifferentieerd, of heeft u misschien een andere reden? Wilt u uw motivatie toelichten?

6. Heeft u op uw pabo specifieke wensen ten aanzien van het wel of niet differentiëren tussen jong kind en ouder kind? Zo ja, welke zijn dat?

7. Heeft u nog andere opmerkingen bij het onderwerp 'wel of niet differentiëren tussen jong kind en ouder kind'? Indien uw opmerking(en) van wetenschappelijke aard is/zijn, wilt u er dan een of twee publicaties bij noemen?

IV.2 Vragen die volgens de WSK aan kleuterleerkrachten gesteld dienen te worden over een ongedeelde versus gedifferentieerde pabo

De regering heeft het voornemen om binnen de pabo's te differentiëren naar Jong Kind en Ouder Kind:

'We differentiëren in de lerarenopleidingen. Er komen specialisaties die zich richten op jongere en oudere (tot en met de onderbouw in het vmbo) kinderen [...]' (Regeerakkoord *Vertrouwen in de toekomst*, p.11)

Met het oog op die differentiatie verzoeken we u de volgende vragen te beantwoorden – met '(uw) pabo' wordt/worden steeds de pabo('s) bedoeld waar uw school stagiaires van begeleidt en/of pas-afgestudeerden als leerkracht van aanneemt:

1. Op veel pabo's is op dit ogenblik al sprake van een differentiatie tussen jong kind en ouder kind.

1a. Indien er aan uw pabo op dit ogenblik al sprake van zo'n differentiatie is:

- 1a.1. Onder welke noemer biedt die pabo deze differentiaties aan en bij welke kalenderleeftijd of bij welk ontwikkelingsniveau van het kind ligt daar de grens?
- 1a.2. Vindt u dat de pabo de student(e) voldoende basiskennis en –vaardigheden meegeeft om in een kleutergroep te functioneren?
- 1a.3. Als we denken aan de minimale competenties waarover een leerkracht die werkt met jonge kinderen moet beschikken:
 - Kennis van de ontwikkelingsfasen,
 - Het verschil tussen proeven en tests,
 - Het observeren en beschrijven van de individuele ontwikkeling,
 - Spel, spelontwikkeling en de rol van de leerkracht,
 - Gesproken taal van de kleuter,
 - Motoriek als basis voor het schoolse leren,
 - Grove motoriek en ruimtelijke oriëntatie,
 - Van grof naar fijn, van drie naar tweedimensionaal,
 - Fijne motoriek en ruimtelijke oriëntatie en
 - Zintuiglijke ontwikkeling,vindt u dat deze competenties door de pabo voldoende worden onderwezen? Zo niet, wordt van u verwacht dat u het de student(e) zal leren? Indien u hier nog andere overwegingen bij heeft, wilt u ons die dan laten weten?
- 1a.4. Wat is uw rol aangaande overdracht van deze kennis en vaardigheden? Wilt u hier een korte beschrijving van geven?

1b. Indien er op uw pabo op dit ogenblik nog geen sprake is van differentiatie tussen jong kind en ouder kind:

- 1b.1. Vindt u dat de pabo de student(e) voldoende basiskennis en –vaardigheden meegeeft om in een kleutergroep te functioneren?
- 1b.2. Als we denken aan de minimale competenties waarover een leerkracht die werkt met jonge kinderen moet beschikken:
 - Kennis van de ontwikkelingsfasen,
 - Het verschil tussen proeven en tests,
 - Het observeren en beschrijven van de individuele ontwikkeling,
 - Spel, spelontwikkeling en de rol van de leerkracht,
 - Gesproken taal van de kleuter,
 - Motoriek als basis voor het schoolse leren,
 - Grove motoriek en ruimtelijke oriëntatie,
 - Van grof naar fijn, van drie naar tweedimensionaal,
 - Fijne motoriek en ruimtelijke oriëntatie en
 - Zintuiglijke ontwikkeling,

vindt u dat deze competenties door de pabo voldoende worden onderwezen? Zo niet, wordt van u verwacht dat u het de student(e) zal leren? Indien u hier nog andere overwegingen bij heeft, wilt u ons die dan laten weten?

- 1b.3. Wat is uw rol aangaande overdracht van deze kennis en vaardigheden? Wilt u hier een korte beschrijving van geven?

2. De wens tot differentiëren is opgenomen in het regeerakkoord. We streven naar een spoedige verwezenlijking.

2a. U staat positief tegenover die differentiatie.

- 2a.1. Te overwegen is dat de twee specialisaties een algemene eerste fase hebben, waarin alle studenten grondig theoretisch en praktisch kennismaken met de psychologische ontwikkeling van 0 tot en met 12 jaar. Hoe is dat aan uw pabo geregeld? Kent u de argumenten en overwegingen daarbij? Indien uw pabo heeft gekozen vóór zo'n algemene fase, hoe lang duurt die fase: een half studiejaar, één studiejaar, anderhalf studiejaar, twee studiejaar of anders, en kent u de argumenten en overwegingen voor of tegen daarbij?
- 2a.2. Vindt u dat bij de keuze voor het jonge kind meer stage-uren noodzakelijk?
- 2a.3. Vindt u dat de docenten op uw pabo voldoende toegerust om de specialisatie 'Jong Kind' te begeleiden?

2b. U wilt ons die differentiatie alsnog afraden.

- 2b.1. Welke argumenten en overwegingen heeft u daarvoor? Kunt u motiveren waarom?
- 2b.2. Welke ontwikkelings- en onderwijskundige theorieën en welke kennis en vaardigheden dienen volgens u beslist in de niet gedifferentieerde opleiding aan bod te komen om toekomstige leerkrachten voldoende toe te rusten voor werken met zowel het jonge als het oudere kind?

3. Er is een tendens om instellingen op te richten waarin kinderen tussen 0 en 12 jaar worden begeleid.

Vaak heet zo'n instelling een integraal kindcentrum.

- 3.1. Vindt u het wenselijk dat er één opleidingsinstituut komt waarin men wordt opgeleid tot het begeleiden van kinderen tussen 0 en 12 jaar en wat zijn daarbij uw argumenten en overwegingen?
- 3.2. Vindt u het niet wenselijk dat er één opleidingsinstituut komt waarin men wordt opgeleid tot het begeleiden van kinderen tussen 0 en 12 jaar en wat zijn daarbij uw argumenten en overwegingen?
- 3.3. Indien u zo'n instelling wenselijk vindt:
 - 3.3a. Er zijn verschillende specialisaties in de opleiding denkbaar, zoals een vijfdeling met een specialisatie voor zuigelingen (globaal 0-1 jaar), een specialisatie voor dreumesen (globaal 1-3 jaar), een specialisatie voor peuters (globaal 3-4,5 jaar), een specialisatie voor kleuters (globaal 4,5-6,5 jaar) en een specialisatie voor het schoolkind (globaal 6,5-12 jaar). Wat pleit volgens u vóór en tegen deze vijfdeling?
 - 3.3b. Een andere indeling is een driedeling met een specialisatie voor zuigelingen, dreumesen en peuters 0-4 jaar, een specialisatie voor kleuters 4-6,5 jaar en een specialisatie voor het jonge schoolkind 6,5 tot 12 jaar. Wat pleit volgens u voor of tegen deze driedeling?
 - 3.3c. Heeft u een ander voorstel? Wat zijn hierbij uw argumenten en overwegingen?

4. Een mogelijk bezwaar tegen differentiëren is dat daardoor het lerarentekort niet zou worden opgelost.

- 4.1. U bent het met dit bezwaar eens. Kunt u aangeven waarom u het ermee eens bent?
- 4.2.a. U bent het met dit bezwaar niet eens. Kunt u aangeven waarom u het er niet mee eens bent?
- 4.2.b. Vermoedt u dat differentiatie ertoe zou kunnen leiden, dat meer mannen voor het onderwijs kiezen?

5. Een ander mogelijk bezwaar tegen differentiëren is dat dat leerkrachten minder breed inzetbaar maakt en dat smallere inzetbaarheid een slechte zaak is.

- 5.1. U bent het niet eens met dit bezwaar. Bent u het niet eens omdat u vindt dat differentiatie niet een smallere inzetbaarheid oplevert, of vindt u smallere inzetbaarheid geen probleem? Misschien heeft u andere redenen. Wilt u uw motivatie toelichten?
- 5.2. U bent het eens met dit bezwaar? Vindt u inderdaad dat leerkrachten minder breed inzetbaar zijn als de opleiding wordt gedifferentieerd, of heeft u misschien een andere reden? Wilt u uw motivatie toelichten?

6. Heeft u ten aanzien van uw pabo specifieke wensen ten aanzien van het wel of niet differentiëren tussen jong kind en ouder kind? Zo ja, welke zijn dat?

7. Heeft u nog andere opmerkingen bij het onderwerp 'wel of niet differentiëren tussen jong kind en ouder kind'?

Noten

- 1 www.wsk-kleuteronderwijs.nl/wp-content/uploads/2018/12/2018_11_09_brief-aan-cito-over-normeringsonderzoek.pdf. Op www.cito.nl/onderwijs/primair-onderwijs/kleuters/kleuter-in-beeld stelt het Cito dat de term 'normeringsonderzoek' 'eigenlijk onbedoeld een andere lading geeft aan dit onderzoek' (van internet geplukt op 4 februari 2019).

De WSK aan het Cito over 'normering': 'We zouden graag van u de verzekering krijgen

 - (a) dat er in het voortraject op geen enkele manier psychometrische normering is verricht;
 - (b) dat de door u bedoelde validatie louter is gebaseerd op de psychologische ontwikkeling van het kind' (28 november 2018; www.wsk-kleuteronderwijs.nl/wp-content/uploads/2018/12/2018-11-28_Brief_aan_CITO_-_reactie_op_visser_van_14_nov_2018-000.pdf)

Het Cito geeft hier geen antwoorden op en schrijft aan de WSK om met de WSK 'van gedachten te wisselen [...] met als doel uw zorgen weg te nemen. Echter, om dit via briefwisseling te doen lijkt ons niet efficiënt' (10 december 2018; www.wsk-kleuteronderwijs.nl/wp-content/uploads/2018/12/2018-12-10-tweede-brief-van-CITO-aan-WSK.pdf).

De WSK aan het Cito: 'De vragen die we in die brief stelden zijn voor de WSK namelijk van wezenlijk belang. Deze worden door u volledig genegeerd. U gaat er in het geheel niet op in, geeft geen antwoord, maar nodigt ons wél opnieuw uit. Wij zijn ervan overtuigd dat praten pas zin heeft wanneer ons duidelijk is, dat de genoemde begrippen voor u en voor ons dezelfde betekenis hebben. Door niet op onze vragen in te gaan verzwakt het Cito zichzelf en zijn psychometrische benadering. Wij zijn van mening dat wie een afdoend antwoord heeft, dat toch kort (en met verwijzing naar bronnen) kan geven' (19 december 2018; www.wsk-kleuteronderwijs.nl/wp-content/uploads/2018/12/2018-12-19-derde-brief-WSK-aan-CITO.pdf).

Op deze brief heeft het Cito op 5 februari 2019 nog niet gereageerd.
- 2 www.expertgroepoetsenpo.nl/uimg/ept/b65273_att-criteria-lvstoetsen.pdf.
- 3 www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/nieuws/2018/07/06/geen-toetsen-meer-voor-kleuters.
- 4 www.wsk-kleuteronderwijs.nl/wp-content/uploads/2018/12/2018-11-14-Brief-van-CITO-aan-WSK.pdf.
- 5 Ziet u de alinea 'Wat het tweede punt betreft' in ons schrijven aan het ministerie van OCW van 27 november 2017, dat we u bij dezen alsnog doen toekomen.
- 6 Wat het verbod op genormeerde kleutertoetsen betreft is er nog het volgende. Op 5 november 2013 heeft de Tweede Kamer uitgesproken dat Citotests niet meer verplicht zijn in de groepen 1 en 2; www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2013Z20889&did=2013D43132.
- 7 www.wsk-kleuteronderwijs.nl/wp-content/uploads/2013/04/Zwartboek-Kleuters-in-de-knel-april-2013-LR.pdf.
- 8 www.npo.nl/de-monitor/21-02-2016/KN_1676827.
- 9 www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2016Z05026&did=2016D10290.
- 10 www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2016A01894.
- 11 Op 21 april 2017 heeft de WSK hierover een brief aan de Tweede Kamer geschreven; www.wsk-kleuteronderwijs.nl/wp-content/uploads/2017/04/2017-04-21_reactie-wsk-op-brief-van-regering-van-03-17-over-pabospecialisatie-jong-kind.pdf. Wij waren en zijn nog steeds van mening dat de toenmalige staatssecretaris aan de Tweede Kamer geen juist beeld geeft gegeven van die bijeenkomst op 14 december 2016.
- 12 www.vpro.nl/programmas/opgejaagd/aflevering-3.html.